

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia grudnia 2021 roku

Powód (...) Sp. z o.o. w T. żądał od pozwanych: Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w O. (dalej: pozwana), M. G. i G. M. w postępowaniu nakazowym z weksla solidarnej zapłaty kwoty 74.242,63 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 8 kwietnia 2021 r. do dnia zapłaty. Powód wskazał, że pozwana zawarła z nim umowę leasingu, na mocy której powód przekazał pozwanej koparkę. Maszyna spłonęła. Powód żądał od pozwanej zapłaty niezafakturowanych rat leasingowych, rat pozostałych do spłaty z umowy leasingu, jednomiesięcznego obciążenia kosztem ubezpieczenia i abonamentu (...), kwoty wykupu, prowizji oraz kosztów windykacji sądowej. Zabezpieczeniem roszczeń z tytułu umowy leasingu był weksel in blanco wystawiony przez pozwaną i poręczony przez M. G. i G. M.. Powód wypełnił weksel na kwotę dochodzoną pozwem i wezwał pozwanych do wykupu weksla, czego jednak w terminie nie uczynili.

Referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Toruniu nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 czerwca 2021 r. uwzględnił żądanie pozwu w całości.

Pozwani zaskarżyli powyższy nakaz i wnieśli o oddalenie powództwa w całości. Pozwani podnieśli, że powód wypełnił weksel przedwcześnie – przed uzyskaniem odszkodowania od ubezpieczyciela oraz przed zbyciem wraku koparki. W ocenie pozwanych świadczenia pochodzące z ubezpieczenia i sprzedaży pozostałości maszyny powinny obniżyć lub nawet całkiem skonsumentować ich zobowiązanie. Pozwani wskazali, że przyczyną odmowy wypłacenia odszkodowania było omyłkowe wpisanie do umowy błędnego numeru seryjnego maszyny. Zdaniem pozwanych powód powinien podjąć starania celem sprostowania umowy i uzyskania odszkodowania. Ponadto pozwani kwestionowali żądanie powoda w zakresie kwoty wykupu, wskazując, że pozwana była jedynie uprawniona, a nie obowiązana do wykupienia maszyny. Poza tym pozwani negowali roszczenia w zakresie kosztów windykacji, wyceny, mycia, (...), ubezpieczenia i podatku od środków transportowych. Pozwani podnieśli też zarzut potrącenia kwoty 24.360 zł z tytułu odszkodowania za bezumowne parkowanie wraku koparki na nieruchomości pozwanej.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 28 stycznia 2019 r. powód zawarł z pozwaną umowę leasingu operacyjnego nr (...), na mocy której powód zobowiązał się kupić i oddać w używanie pozwanej koparkę gąsienicową EC 210 LC marki V.. Wskazano, że wartość przedmiotu leasingu wynosi 102.000 zł netto. Określono, że ubezpieczającym przedmiot umowy leasingu jest finansujący. Warunki realizacji umowy sformułowano w Ogólnych Warunkach Umowy Leasingu (dalej: OWU), które stanowiły załącznik nr 1 do umowy.

Zgodnie z ust. 6.4 OWU jeżeli finansujący ubezpieczał przedmiot leasingu, to korzystający zobowiązany był pokryć koszty ubezpieczenia przedmiotu leasingu poniesione przez finansującego.

Harmonogram opłat leasingowych stanowił załącznik nr 2 do umowy. Zgodnie z nim opłata inicjacyjna wynosiła 21.050 zł netto, a kolejne opłaty miesięczne po 2.692,47 zł netto, tj. 3.311,74 zł brutto. Opłaty były płatne przez 48 kolejnych miesięcy począwszy od lutego 2019 r. do stycznia 2023 r. do dwudziestego ósmego dnia każdego miesiąca.

(dowody: umowa leasingu operacyjnego, k. 33-34; ogólne warunki umowy leasingu operacyjnego, k. 35-38)

Zabezpieczeniem należności wynikających lub mogących powstać w związku z powyższą umową był weksel gwarancyjny in blanco, podpisany przez pozwaną, poręczony przez M. G. i G. M..

M. G. w imieniu pozwanej oraz w imieniu własnym jako poręczyciel, a także G. M. jako poręczyciel podpisali deklarację wekslową. Wskazano w niej, że pozwana składa do dyspozycji powoda weksel gwarancyjny in blanco z jej wystawienia, który powód ma prawo wypełnić w każdym czasie na kwotę odpowiadającą zadłużeniu pozwanej z tytułu umowy

leasingu operacyjnego nr (...) z dnia 28 stycznia 2019 roku, łącznie z należnymi odsetkami i wszelkimi innymi kosztami oraz opatrzyć ten weksel datą płatności według swojego uznania, zawiadamiając o tym wystawcę listem poleconym.

(okoliczność bezsporna, nadto dowód: deklaracja wekslowa, k. 31)

Przed zawarciem powyższej umowy mgr. inż. A. M. wykonał na zlecenie pozwanej wycenę koparki gaśnicowej, będącej przedmiotem leasingu. Rzeczoznawca wpisał do wyceny nieprawidłowy numer seryjny maszyny, tj. (...). Właściwym numerem seryjnym był: (...).

(dowody: wycena rynkowa, k. 40-48; mail przedstawiciela V., k. 146-148; polisa, k. 303; protokół szkody majątkowej, k. 57-58)

W dniu 30 stycznia 2019 r. powód i pozwana sporządzili protokół przekazania środka trwałego do umowy leasingu, w którym także wpisano błędny numer seryjny maszyny, tj. (...).

(dowody: protokół, k. 49)

Powód za pośrednictwem (...) sp. z o.o. w dniu 30 stycznia 2019 r. zawarł z (...) S.A. V. (...) (dalej: I.) umowę ubezpieczenia maszyn i urządzeń budowlanych, potwierdzoną polisą serii (...) nr (...). Powód występował w roli zarówno ubezpieczającego jak i ubezpieczonego. Przedmiot ubezpieczenia został określony błędnym numerem seryjnym (...). Suma ubezpieczenia wynosiła 130.000 zł.

Zgodnie z § 15 ust. 5 pkt 8 ogólnych warunków ubezpieczenia powód zobowiązany był do prowadzenia ewidencji ubezpieczonego mienia zgodnie z obowiązującymi przepisami, w sposób umożliwiający, w przypadku powstania szkody, bezsporne ustalenie wartości ubezpieczonego mienia oraz w skuteczny sposób zabezpieczyć dokumenty i dowodowy dotyczące ewidencji ubezpieczonego mienia przed zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą.

W myśl § 19 ust. 1 pkt 2 i 3 ogólnych warunków ubezpieczenia wartość szkody ustala się:

w przypadku, gdy mienie jest wymieniane (szkoda całkowita) - na podstawie wartości rzeczywistej ubezpieczonego przedmiotu w dniu szkody bezpośrednio przed jej wystąpieniem (tzn. koszt zakupu nowego przedmiotu pomniejszony o zużycie techniczne zniszczonego lub utraconego przedmiotu), z uwzględnieniem kosztów transportu, demontażu i ponownego montażu, opłat celnych i innych tego typu należności, o ile zostały uwzględnione w sumie ubezpieczenia,

jeżeli ubezpieczony przedmiot nie będzie ani naprawiany (po szkodzie częściowej), ani wymieniany (po szkodzie całkowitej) lub jeżeli części zamienne produkowane seryjnie nie są już dostępne na rynku (przedmioty przestarzałe), to Ubezpieczyciel wypłaci odszkodowanie do wartości rzeczywistej zniszczonego przedmiotu w dniu szkody bezpośrednio przed jej wystąpieniem.

(dowody: polisa, k. 50-53; ogólne warunki ubezpieczenia, k. 130-145)

W dniu 5 listopada 2019 r. spłonęła doszczętnie koparka, będąca przedmiotem umowy leasingu z dnia 28 stycznia 2019 r. Pozostało jedynie podwozie i ramię koparki. Wraz z maszyną spłonęły dokumenty dotyczące koparki.

(dowody: potwierdzenie przekazania mienia, k. 54; pismo pozwanej z dnia 4 grudnia 2019 r. wraz z mailem, k. 62-64; korespondencja mailowa, k. 165)

Pozwany M. G., będący prezesem zarządu pozwanej zgłosił I. szkodę w postaci całkowitego spalenia koparki, jako poszkodowanego wskazał powodową spółkę. Szacunkową wartość szkody określił na 130.000 zł.

(dowody: zgłoszenie, k. 55-56)

W dniu 8 listopada 2019 r. przedstawiciel I. sporządził protokół szkody majątkowej, w którym wskazał, że na ramie kabiny przy ramieniu roboczym odczytano numer seryjny (...). Jednocześnie wskazano, że na poprzedniej polisie (...) jest numer zgodny z odczytanym z maszyny.

(dowody: protokół szkody majątkowej, k. 57-58)

W dniu 18 listopada 2019 r. pozwana wystawiła na rzecz powoda fakturę korygującą VAT nr 19 - (...), którą skorygowała uprzednio wystawioną fakturę nr (...) z dnia 29 stycznia 2019 r. Zmieniono wpisany do faktury rok produkcji z 2002 na 2003 oraz numer seryjny z „ (...)” na „ (...)”.

Tego samego dnia A. M. sprostował swoją wycenę, poprawiając rok produkcji na 2003 oraz numer seryjny na „ (...)”. Rzeczoznawca wyjaśnił, że sprostowanie wynika z tego, iż podany został numer komplementacji technicznej, a nie numer VIN wybity na urządzeniu.

(dowody: faktura korygująca, k. 59; sprostowanie do wyceny, k. 60)

Decyzją z dnia 21 listopada 2019 r. I. odmówił przyjęcia odpowiedzialności za szkodę. Poinformował powoda, że przedmiotem ubezpieczenia była koparka o numerze seryjnym (...), tymczasem spaleni uległa koparka o numerze seryjnym (...). Ubezpieczyciel stwierdził więc, że okazana maszyna nie była przedmiotem ubezpieczenia.

(dowód: decyzja z dnia 21 listopada 2019 r., k. 61)

Pismem z dnia 15 stycznia 2020 r. powód oświadczył pozwanej, że w związku ze szkodą całkowitą koparki gąsienicowej marki V., będącej przedmiotem umowy leasingu z dnia 28 stycznia 2019 r., rozwiązuje tę umowę.

(dowód: pismo powoda z potwierdzeniem odbioru, k. 65-69)

Notą obciążeniową nr (...) z dnia 16 stycznia 2020 r. powód obciążył pozwaną odszkodowaniem z tytułu rozwiązania umowy leasingu operacyjnego z dnia 28 stycznia 2019 r. w kwocie 73.242,63 zł. Powód poprosił o przekazanie tej kwoty do dnia 30 stycznia 2020 r.

W odpowiedzi pełnomocnik pozwanej odmówił zapłaty.

Powód i pozwana prowadzili następnie dalszą korespondencję, obstając przy swoich stanowiskach.

(dowody: nota obciążeniowa z potwierdzeniem nadania, k. 70-72; oświadczenie, k. 73-76; korespondencja stron, k. 77-84)

Na zlecenie pozwanej A. M. wycenił pozostałości spalonej koparki na kwotę 53.000 zł.

(dowód: wycena rynkowa, k. 173-179)

W okresie od stycznia 2020 r. do stycznia 2021 r. (...) S.A. w T. prowadziła korespondencję elektroniczną w imieniu pozwanej z dealerem V. w Polsce, (...) sp. z o.o. oraz powodem. (...) S.A. w T. ustalił z przedstawicielami V., że nie istnieje koparka o numerze seryjnym (...). (...) S.A. w T. starał się skłonić powoda do podjęcia dalszych starań celem uzyskania odszkodowania od I..

(dowód: korespondencja mailowa, k. 146-172)

W dniu 29 grudnia 2020 r. powód zwrócił się do I. o ponowne rozpatrzenie sprawy. Decyzją z dnia 19 stycznia 2021 r. ubezpieczyciel poinformował, że nie znajduje podstaw do zmiany stanowiska.

(dowody: decyzja ubezpieczyciela, k. 85-86)

Powód udzielił P. G. (1) pełnomocnictwa do wykonywania czynności faktycznych i prawnych związanych z dochodzeniem roszczeń majątkowych. Pismem z dnia 30 marca 2021 r. pracownik P. G. (1) wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 74.242,63 zł w terminie 3 dni od otrzymania wezwania. Jednocześnie poinformował, że powód posiada weksel z terminem zapłaty na dzień 7 kwietnia 2021 r. Weksel przedstawiono pozwanej do zapłaty i wykupienia go w dniu zapłaty. Wezwanie doręczono pozwanej i pozwanemu M. G. w dniu 2 kwietnia 2021 r. Pozwanemu G. M. wezwanie doręczono w dniu 20 kwietnia 2021 r.

Pełnomocnik pozwanej w piśmie z dnia 26 kwietnia 2021 r. wskazał, że roszczenie powoda jest bezzasadne.

W dniu 29 kwietnia 2021 r. P. G. (2) wystawił powodowi fakturę VAT na kwotę 1.200 zł netto z tytułu „skierowania sprawy do postępowania sądowego”.

(dowody: pełnomocnictwo, k. 87; wezwania do wykupu weksla z potwierdzeniem doręczenia, k. 88-98; odpowiedź na wezwanie do zapłaty, k. 198-200; faktura VAT, k. 234)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przedłożone przez strony dokumenty i wydruki komputerowe. Strony nie podważały wiarygodności przedłożonych do sprawy dokumentów i wydruków, a również Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania ich autentyczności.

Postanowieniami wydanymi na rozprawie w dniu 13 października 2021 r. Sąd pominął dowody z przesłuchania świadków, przesłuchania stron oraz z dokumentacji, będącej w posiadaniu podmiotu trzeciego. Sąd pominął powyższe dowody na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5, zgodnie z którymi Sąd może w szczególności pominąć dowód mający wykazać fakt (...) nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy oraz dowód zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania. Wypada zauważyć, że w sprawie zgromadzono obszerny materiał dowodowy w postaci dokumentów. Proces toczył się wg przepisów o postępowaniu w sprawach gospodarczych, a zgodnie z art. 458¹⁰ k.p.c. dowód z zeznań świadków sąd może dopuścić jedynie wtedy, gdy po wyczerpaniu innych środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Subsydiarny charakter dowodu z przesłuchania stron wynika z kolei z art. 299 k.p.c. W ocenie Sądu materiał sprawy wystarczał do rozstrzygnięcia sprawy i oddalenia powództwa. Wnioskowane dowody nie miałyby wpływu na wynik procesu, albowiem na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy dało się ustalić, że to powód obowiązany był na mocy umowy leasingu do zawarcia skutecznej umowy ubezpieczenia, czego jego nie dopełnił. W świetle art. 709⁵ ust. 3 k.c. nie mógł domagać się od pozwanej świadczenia o charakterze odszkodowawczym, jeśli to jego zaniedbania doprowadziły do sytuacji, w której nie mógł pomniejszyć szkody o uzyskane korzyści z tytułu ubezpieczenia rzeczy. Skoro sprawa dojrzała do rozstrzygnięcia, to przeprowadzenie wnioskowanych dowodów zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania.

Stan faktyczny ustalony w niniejszej sprawie pozostawał w istotnej mierze bezsporny. Nie był kwestionowany fakt zawarcia przez strony umowy leasingu ani utraty przedmiotu leasingu wskutek pożaru. Kwestią sporną był w zasadzie sam obowiązek zapłaty przez pozwanych na rzecz powoda kwoty 74.242,63 zł w związku z rozliczeniem umowy leasingu, która wygasła. Powód podnosił bowiem, że kwota ta należy mu się z tytułu niezafakturowanych rat leasingowych, rat pozostałych do spłaty z umowy leasingu, jednomiesięcznego obciążenia kosztem ubezpieczenia i abonamentu (...), kwoty wykupu, prowizji oraz kosztów windykacji sądowej. Pozwani kwestionowali żądanie w całości, podnosząc, że przedmiot leasingu został ubezpieczony przez powoda. Zdaniem pozwanych powód nie był uprawniony do dochodzenia roszczenia objętego pozwem przed uzyskaniem odszkodowania od ubezpieczyciela oraz przed zbiciem wraku koparki. Ponadto pozwani kwestionowali żądanie powoda w zakresie kwoty wykupu, kosztów windykacji, wyceny, (...) oraz ubezpieczenia. Pozwani podnieśli też zarzut potrącenia kwoty 24.360 zł z tytułu odszkodowania za bezumowne parkowanie wraku koparki na nieruchomości pozwanej.

Podstawą dochodzonego roszczenia w niniejszym postępowaniu był wystawiony przez pozwaną i poręczony przez M. G. i G. M. weksel in blanco, wypełniony przez powoda na kwotę odpowiadającą żądaniu pozwu z uwagi na

niewykonanie przez pozwaną zobowiązania w ramach stosunku podstawowego – umowy leasingu z dnia 28 stycznia 2019 r. Trzeba więc wskazać, że w przypadku roszczenia z weksla, przed wydaniem nakazu zapłaty, badaniu poddawany jest jedynie sam dokument wekslowy. Powód może bowiem żądać wydania nakazu zapłaty przeciwko każdemu zobowiązanemu z należycie wypełnionego weksla. Osoba posiadająca legitymację formalną (art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe, tj. z dnia 26 stycznia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 160) – dalej: prawo wekslowe) powołuje się na domniemanie istnienia prawa, które przemawia za tym, że jest ona właścicielem weksla i wierzycielem wekslowym. Taka legitymacja niewątpliwie przysługuje remitentowi, a więc powodowi, który jest jego pierwszym posiadaczem (zob. A. Szpunar, Komentarz do prawa wekslowego i czekowego, Warszawa 2001, s 47 i 120).

Weksel in blanco może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnych stosunków prawnych. Wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem określonej umowy (tu umowy leasingu) prowadzi do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy (pozwanej). Taki dokument powinien być jednocześnie wypełniony zgodnie z zawartym porozumieniem (deklaracją wekslową). Powstałe zobowiązanie wekslowe ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Jeżeli posiadaczem weksla jest remitent (pierwszy wierzyciel), to przysługują mu dwa roszczenia: ze stosunku podstawowego (kauzalnego) oraz z weksla. Wybór między nimi należy do wierzyciela, który może tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności. Wręczając i przyjmując weksel, strony obejmują bowiem swoją wolą jego funkcję zabezpieczającą (*causa cavendi*), z której wynika, iż inkorporowana w nim wierzytelność ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela w ramach stosunku podstawowego. Wygaśnięcie stosunku podstawowego uniemożliwia zatem dochodzenie wierzytelności wekslowej, a wygaśnięcie zobowiązania wekslowego w sposób prowadzący do zaspokojenia wierzyciela powoduje wygaśnięcie zabezpieczonej wierzytelności.

Dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może bowiem powołać się tylko na treść weksla. Może także w pozwie, niezależnie od powołania się na jego treść, przytoczyć fakty uzasadniające roszczenie, wynikające ze stosunku podstawowego, a więc może oprzeć żądanie pozwu na dwóch podstawach faktycznych i prawnych. Tak uczynił powód w niniejszej sprawie (k. 5-10).

W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność i abstrakcyjność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem (w braku skutecznych zarzutów wekslowych) przeciwstawić żądaniu remitenta zarzuty oparte na ich stosunkach osobistych, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Dłużnik może więc kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. W takim przypadku spór przenosi się wówczas z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, chociaż przedmiotem rozpoznania jest to samo roszczenie wekslowe.

Jeśli chodzi z kolei o poręczyciela, który udzielił poręczenia na wekslu in blanco, to może on - do czasu indosowania weksla przez remitenta - powoływać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem. Jeżeli poręczył za wystawcę weksla własnego, jest głównym dłużnikiem wekslowym. Odpowiedzialność poręczyciela wekslowego zależy od tych samych przesłanek, co odpowiedzialność osoby, za którą poręczył. Ponadto treść jego zobowiązania jest taka sama jak treść zobowiązania osoby, za którą poręczył. Prawo wekslowe nie określa przy tym, jakimi zarzutami poręczyciel wekslowy może się zasłaniać wobec posiadacza weksla, skoro jednak odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył, przysługuje mu prawo podnoszenia także wszelkich zarzutów, jakie przysługują tej osobie, a do nich zalicza się zarzuty subiektywne, oparte na stosunkach osobistych osoby, za którą poręczył, z osobą posiadającą weksel (zob. wyrok SA w Warszawie z 14.05.2014 r., VI ACa 1230/13, LEX nr 1488733).

Należy podkreślić że weksel stanowi dowód istnienia wierzytelności w wysokości sumy wekslowej lub jej części, jeżeli jest ona przedmiotem sporu. Wystawca i poręczyciel powinni udowodnić, że wierzytelność wekslowa nie istnieje lub że istnieje w mniejszym rozmiarze. Na dłużniku wekslowym spoczywa bowiem onus probandi twierdzenia, że wypełnienie weksla in blanco nastąpiło niezgodnie z zawartym porozumieniem (deklaracją wekslową, zob. orz. SN z 24.02.1928r, IC 273/27, Zb. Orz. SN 1928, poz. 27; orz. SN z 2.05.1930r CII 97/30, RPEiS 1930, s.201; orz. SN

z 24.10.1962, II CR 976/61, OSNCP 1964 poz. 27; orz. SN z 28.10.1963, II CR 249/63, OSNCP 1964, nr 10, poz. 208; uchw. SN (7) z 7.01.1967 (zasada prawna), III CZP 19/66, OSN 1968 poz. 79; wyrok SN z 18.11.1999r I CKN 215/98, PPW 2000, nr 10, s 349 i n; M. Piekarski Dochodzenie należności z weksła , W- wa 1970 s 9; I Rosenblüth, Prawo wekslowe, komentarz,W- wa 1994 (Kraków 1936), s.86; I Heropolitańska , Zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty z weksła ,W- wa 2000 s.91; A Szpunar, Wypełnienie weksła in blanco zgodnie z zawartym porozumieniem, PPW 2001,nr10,s.5; P.Machnikowski, Weksel własny in blanco, W- wa 2002, s.201; A. Szpunar , M. Kaliński , Komentarz do prawa wekslowego i czekowego W- wa 2003 s.97).

Pozwana (wystawca weksła) oraz pozwani M. G. i G. M. (poręczyciele weksła) powinni zatem udowodnić, że powód (remitent) wypełnił weksel niezgodnie z deklaracją wekslową, a więc, że zadłużenie pozwanej spółki w kwocie 74.242,63 zł nie istnieje. W ocenie Sądu pozwani przeprowadzili skuteczną obronę, wykazując, że tylko w wyniku własnych zaniedbań pozwany nie otrzymał odszkodowania z tytułu ubezpieczenia przedmiotu leasingu. Tymczasem dochodzone roszczenie w zakresie pozostałych do zapłaty rat leasingowych powinno zostać obniżone o kwotę uzyskaną z tytułu ubezpieczenia rzeczy. Ponadto pozwani wykazali bezzasadność pozostałych składników powództwa.

Przechodząc do rozważań prawnych dotyczących meritum sprawy, wskazać należy, że umowa leasingu została unormowana w art. 709¹ i następnego kodeksu cywilnego. Przez umowę leasingu finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo użytkowania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu w uzgodnionych ratach wynagrodzenie pieniężne, równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego. Zgodnie z art. 709² k.c. umowa leasingu powinna być zawarta na piśmie pod rygorem nieważności.

Na gruncie niniejszej sprawy kluczowe znaczenie miał przepis art. 709⁵ k.c., który reguluje prawne następstwa utraty przedmiotu leasingu. Jeżeli po wydaniu korzystającemu rzecz została utracona z powodu okoliczności, za które finansujący nie ponosi odpowiedzialności, umowa leasingu wygasa (§ 1). Korzystający powinien niezwłocznie zawiadomić finansującego o utracie rzeczy (§ 2). Jeżeli umowa leasingu wygasła z przyczyn określonych w § 1, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i wygaśnięcia umowy leasingu oraz z tytułu ubezpieczenia rzeczy, a także naprawienia szkody (§ 3).

Zauważyć należy, że roszczenie powoda składało się z kilku składników, opartych na różnych podstawach prawnych, dlatego w ocenie Sądu kolejne omówienie poszczególnych żądań wraz z kwestią należnych odsetek przyczyni się do uporządkowania i większej przejrzystości wyводу.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do żądania zapłaty dwóch rat leasingowych za styczeń i luty 2020 r., określonych przez powoda jako „raty leasingowe niezafakturowane (bezumowne korzystanie)” oraz kapitału pozostałego do spłaty z umowy leasingu w postaci trzydziestu pięciu rat, trzeba wziął pod uwagę następujące kwestie. Zgodnie z cytowanym art. 709⁵ § 1 k.c., jeżeli po wydaniu korzystającemu rzecz została utracona z powodu okoliczności, za które finansujący nie ponosi odpowiedzialności, umowa leasingu wygasa. Przepis art. 709⁵ § 1 k.c. ma charakter imperatywny. W świetle ustalonego stanu faktycznego oraz twierdzeń stron niniejszego procesu podnoszonych w pismach procesowych, pomimo nieporozumień co do numeru seryjnego maszyny będącej przedmiotem leasingu, nie było sporu między stronami, że doszło do utraty przedmiotu leasingu w wyniku spalania. W myśl art. 709⁵ § 1 k.c. doszło zatem do wygaśnięcia umowy ex lege. Sąd orzekający zgadza się z poglądami doktryny i przyjmuje, iż wygaśnięcie stosunku leasingu oznacza, iż ulega on zakończeniu z mocy prawa w momencie, w którym nastąpiła okoliczność, z którą ustawa łączy taki skutek. Tak więc, umowa leasingu wygasła ex lege z chwilą utraty rzeczy będącej jej przedmiotem, co miało miejsce w dniu 5 listopada 2019 r. (zob. Kidyba Andrzej (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część szczególna, wyd. II, LEX 2014; Frasz Mariusz (red.), Habdas Magdalena (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom IV. Zobowiązania. Część szczególna (art. 535-764(9)), WKP 2018). Skoro zatem tego dnia umowa uległa wygaśnięciu, to raty żądane przez powoda za styczeń i luty 2020 r., należało włączyć do ogólnej kwoty rat pozostałych do spłaty

zgodnie z art. art. 709⁵ § 3 k.c. Brak podstaw, by uznać opłaty za styczeń i luty 2020 r. za wymagalne raty z umowy leasingu, bowiem w tym okresie umowa ta już nie obowiązywała. Wygaśnięcie umowy leasingu powoduje ustanie wzajemnych praw i obowiązków stron. W braku przepisu szczególnego bądź odmiennej umowy stron ustaje obowiązek zapłaty dalszych rat wynagrodzenia finansującemu (zob. Kidyba Andrzej (red.), op. cit.). Powód winien był więc doliczyć raty za styczeń i luty do sumy wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, która w tym przypadku wynosiłaby 60.746,48 zł (k. 8-9). W tym kontekście bezprzedmiotowe było oświadczenie powoda z dnia 15 stycznia 2020 r. o rozwiązaniu umowy leasingu (k. 65), skoro umowa ta wygasła z mocy prawa ponad 2 miesiące wcześniej.

Przechodząc do dalszych rozważań należy poczynić pewne spostrzeżenia co do art. 709⁵ § 3 k.c. Zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, w wypadku wygaśnięcia umowy leasingu wskutek utraty jej przedmiotu, przewidziana w art. 709⁵ § 3 k.c. zapłata przez korzystającego finansującemu wszystkich przewidzianych w umowie, a nie zapłaconych rat, pełni funkcję odszkodowania. Jej celem jest bowiem przywrócenie takiego stanu majątku finansującego, jaki byłby, gdyby do utraty nie doszło i umowa zostałaby wykonana. Aczkolwiek strony mogą w wypadku wygaśnięcia umowy wprowadzić pewne modyfikacje sposobu rozliczenia pozostałych do zapłaty rat w stosunku do przewidzianego w paragrafie trzecim tego przepisu, ale finansujący musi pomniejszyć ich wartość o korzyści wskazane w tym przepisie, w tym świadczenie z umowy ubezpieczenia, co jest wyrazem zasady *compensatio lucri cum damno* (zob. wyrok SN z 18.01.2013 r., IV CSK 298/12, LEX nr 1311804). Trzeba ponadto przyznać, że z art. 709⁵ § 3 k.c. nie wynika, by finansujący był obowiązany do ubezpieczenia rzeczy na wypadek jej utraty. W sytuacji gdy zawarł on jednak umowę ubezpieczenia, powinien uzyskać z tego tytułu kwotę odszkodowania odjąć od dochodzonej od korzystającego łącznej sumy niezapłaconych rat opłaty leasingowej (zob. M. Pazdan [w:] Kodeks cywilny, t. 1, red. K. Pietrzykowski, 2011, kom. do art. 709⁵, nb 4).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, że umowa leasingu zawarta przez powoda i pozwaną zobowiązywała powoda jako finansującego do ubezpieczenia przedmiotu leasingu (k. 33). Powód faktycznie zawarł umowę ubezpieczenia maszyn i urządzeń budowlanych z I., z tym że powielił błędne określenie numeru seryjnego przedmiotu leasingu (k. 51). Powyższe stało się przeszkodą do uwzględnienia przez ubezpieczyciela roszczenia odszkodowawczego powoda po utracie przedmiotu leasingu. W ocenie Sądu nie można było poprzestać w niniejszej sprawie na ustaleniu, że powód nie uzyskał korzyści w postaci odszkodowania wypłaconego przez ubezpieczyciela. Mając na uwadze kwestie poruszone w akapicie poprzedzającym, w szczególności prawny obowiązek obniżenia wartości rat pozostałych do spłaty m.in. o korzyści wynikające z ubezpieczenia rzeczy, należało ustalić czy powód ponosi odpowiedzialność za nieuzyskanie korzyści. Mając na uwadze odszkodowawczy charakter roszczenia z art. 709⁵ § 3 k.c. należało mieć na względzie, że poszkodowany ma obowiązek minimalizacji szkody. Jak zwrócił uwagę Sąd Najwyższy przy badaniu zakresu zobowiązania leasingobiorcy wobec leasingodawcy z art. 709⁵ § 3 k.c., nie jest obojętne, czy i w jakiej części, opłata z tytułu utraty sprzętu powinna być lub też mogła podlegać obniżeniu na zasadzie *compensatio lucri cum damno*, przykładowo o kwotę odszkodowania uzyskaną od ubezpieczyciela, a z jakich przyczyn i kogo obciążających, do tego nie doszło (zob. wyrok SN z 5.11.2020 r., II CSK 20/19, LEX nr 3077059).

Trzeba więc wskazać, że w niniejszej sprawie zarówno powód jak i pozwana powielali błąd rzeczoznawcy majątkowego, który do swojego operatu wpisał błędny numer seryjny koparki. Wypada jednak podkreślić, że zgodnie z umową leasingu, to powód przyjął na siebie obowiązek skutecznego ubezpieczenia przedmiotu leasingu. Należy w tym kontekście zwrócić uwagę, na fakt, że powód jest przedsiębiorcą zajmującym się od wielu lat zawieraniem umów leasingu w charakterze finansującego. Niewątpliwie zatem powinno się od niego oczekiwać podwyższonego stopnia staranności – zgodnie z art. 355 § 2 k.c. Tymczasem powód zawierając umowę ubezpieczenia nie zadbał o przepisanie do polisy numeru seryjnego odczytanego z samej maszyny czy też ustalonego na podstawie wydanej przez producenta dokumentacji pojazdu. Powód posłużył się udostępnioną mu przez pozwaną opinią rzeczoznawcy, nie weryfikując poprawności wskazanych w niej danych. Powyższe niewątpliwie zaniedbania powoda doprowadziły w istocie do ubezpieczenia nieistniejącego pojazdu i odrzucenia roszczeń odszkodowawczych powoda. Wypada zauważyć, że na gruncie wykonywania umowy ubezpieczenia powód dopuścił się dalszych uchybień, bowiem nie zadbał o

zabezpieczenie dokumentacji ewidencyjnej pojazdu, do czego był zobowiązany. Uniemożliwiło to mu przekonanie ubezpieczyciela, że w polisie omyłkowo wpisano nieprawidłowy numer seryjny maszyny. W ocenie Sądu brak zatem podstaw do obciążenia pozwanej koniecznością poniesienia całej sumy niespłaconych opłat leasingowych, skoro strony umowy leasingu przewidziały ubezpieczenie jego przedmiotu, a w wyniku zaniedbań powoda nie doszło do skutecznego zawarcia umowy ubezpieczenia. Trzeba podkreślić, że zgodnie z ust. 6.4 OWU to pozwaną obciążał faktyczny ciężar składki ubezpieczeniowej. Skoro więc powód nie uzyskał korzyści z tytułu ubezpieczenia rzeczy z własnej winy, to jego roszczenie z art. 709⁵ § 3 k.c. powinno zostać obniżone o kwotę, którą otrzymałby w przypadku zawarcia skutecznej umowy ubezpieczenia.

Wypada zauważyć, że ogólne warunki umowy ubezpieczenia przewidywały bardzo korzystne dla ubezpieczonego warunki wypłaty odszkodowania z tytułu tzw. szkody całkowitej. W przypadku, w którym nie doszło do zbycia pozostałości, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, odszkodowanie byłoby wypłacone w kwocie wartości rzeczywistej zniszczonego przedmiotu w dniu szkody bezpośrednio przed jej wystąpieniem. Zgłaszając szkodę, pozwana oszacowała jej wysokość na 130.000 zł (k. 56). Kwota ta odpowiadała sumie oszacowania z wyceny sporządzonej dla potrzeb umowy leasingu w dniu 11 stycznia 2019 r. (k. 40). Trzeba jednak wskazać, że od dokonanej wyceny do wystąpienia zdarzenia szkodowego minęło niemal 10 miesięcy, a więc należałoby uwzględnić pewną amortyzację. Niewątpliwie jednak wartość pojazdu w dniu wystąpienia szkody przewyższała kwotę 60.746,48 zł, której żądał powód na podstawie art. 709⁵ § 3 k.c. Wynika stąd, że w przypadku skutecznego ubezpieczenia przedmiotu leasingu, powód otrzymałby sumę, która w całości skonsumentowałaby jego roszczenie względem pozwanej. Mając powyższe na uwadze, pozwanym udało się wykazać, że powodowi nie przysługiwało roszczenie o zapłatę niespłaconych rat leasingowych.

Przechodząc do omówienia pozostałych składników żądania powoda, trzeba wskazać, że pozwany faktycznie na podstawie umowy leasingu ponosił koszty ubezpieczenia i abonamentu (...). Należy jednak zauważyć, że po wygaśnięciu umowy leasingu brak było podstaw do naliczenia takich opłat. Jednocześnie powód nie twierdził, by powód miał zaległości w tym zakresie za okres obowiązywania umowy. Jeśli chodzi o żądanie zapłaty tzw. kwoty wykupu, to należy zwrócić uwagę, że zgodnie z ust. 9.3 OWU korzystającemu przysługiwało wyłącznie uprawnienie nabycia przedmiotu leasingu za wartość końcową przedmiotu leasingu określoną w umowie. Pozwana nie zobowiązała się natomiast do dokonania takiego wykupu. Brak zatem podstaw, by uznać, że po utracie przedmiotu leasingu pozwana ma obowiązek świadczenia kwoty wykupu na rzecz powoda. Treść umowy stron i OWU nie zawiera takich postanowień. Od sumy dotychczas omówionych żądań powód arbitralnie naliczył też prowizję w wysokości 3%. W postanowieniach umowy i OWU nie sposób się dopatrzeć podstaw dla tego roszczenia powoda. Jeśli chodzi o koszty windykacji, to zgodnie z ust. 4 OWU leasingodawca mógł obciążyć takimi wydatkami leasingobiorcę wyłącznie w przypadku rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym w wyniku zalegania przez korzystającego z opłatami leasingowymi. Sytuacji takiej nie było na gruncie niniejszej sprawy – umowa uległa wygaśnięciu w wyniku utraty przedmiotu leasingu. W takim przypadku treść umowy nie przyznawała finansującemu uprawnienia do obciążenia korzystającego kosztami windykacji. Ponadto należy zauważyć, że w chwili wypełnienia weksla w dniu 30 marca 2021 r. powód nie poniósł jeszcze żadnych kosztów windykacji. Zupełnie dowolnie doliczył zatem do sumy wekslowej kwotę 1.000 zł. Dopiero w dniu 29 kwietnia 2021 r. P. G. (2) wystawił na rzecz powoda fakturę na kwotę 1.200 zł netto. Wypada zauważyć, że P. G. (2) jest pełnomocnikiem procesowym powoda w toku niniejszego postępowania, a wystawiona przezeń faktura wskazuje, że obejmuje wynagrodzenie za „skierowanie sprawy do postępowania sądowego”. Nie ma jednak podstaw do ewentualnego zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego dwukrotnie – w ramach należności głównej, a następnie przy rozliczaniu kosztów procesu. Z powyższego wynika, że wszystkie roszczenia skierowane przez powoda do pozwanych nie zasługiwały na uwzględnienie.

Mimo więc, że pozwana na zabezpieczenie roszczeń powoda wręczyła powodowi podpisany przez siebie i poręczycieli weksel in blanco, gwarantując tym samym zapłatę sumy wekslowej, która miała zostać wpisana przez powoda, a powód został upoważniony przez pozwaną do uzupełnienia weksla, objęte tym wekslem zobowiązanie wekslowe pozwanych nie mogło wywołać skutków prawnych. Pozwani wykazali bowiem, że powód wypełnił weksel na kwotę roszczeń, które w istocie mu nie przysługiwały, a więc niezgodnie z deklaracją wekslową.

Z uwagi na powyższe nie było potrzeby szczegółowego roztrząsania zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanych. Wypada jedynie zauważyć, że zarzut ten był niedopuszczalny w świetle art. 203¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym podstawą zarzutu potrącenia może być tylko wierzytelność pozwanego z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda, chyba że wierzytelność pozwanego jest niesporna lub uprawdopodobniona dokumentem nie pochodzącym wyłącznie od pozwanego. Pozwani zgłaszali do potrącenia wierzytelność z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Niewątpliwie jest to roszczenie z innego stosunku prawnego niż żądanie pozwu oparte na umowie leasingu. Wierzytelność ta nie została uprawdopodobniona żadnym dokumentem, a nadto jest sporna, gdyż powód wyraźnie ją zakwestionował. Nie było więc podstaw do poddawania zarzutu potrącenia merytorycznej ocenie.

Zgodnie z art. 493 § 4 k.p.c. jeżeli zachodzą podstawy do odrzucenia pozwu lub umorzenia postępowania, sąd z urzędu postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i wydaje odpowiednie rozstrzygnięcie. W innym przypadku sąd wydaje wyrok, którym w całości lub części utrzymuje nakaz zapłaty w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uchylił wydany przez referendarza sądowego nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 czerwca 2021 r. w sprawie o sygn. akt V GNc 1464/21 i na podstawie art. art. 709⁵ § 1, 2 i 3 k.c. a contrario oddalił powództwo – jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w myśl zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. W przedmiotowej sprawie stroną przegrywającą proces w całości był powód i to on winien zwrócić pozwany poniesione koszty procesu. Do niezbędnych kosztów pozwanych w niniejszej sprawie należy zaliczyć opłatę sądową od zarzutów w kwocie 2.784 zł, trzykrotność opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, tj. łącznie 51 zł, a także koszty zastępstwa procesowego pozwanych w kwocie 5.400 zł, ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. z dnia 3 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 265)).

ZARZĄDZENIE

1. odnotować w kontrolce uzasadnień- projekt przygotowany przez Asystenta;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda;
3. akta przedłożyć z apelacją lub za 20 dni.

T., 24.02.2022 r.

Sędzia Anna Czerwińska